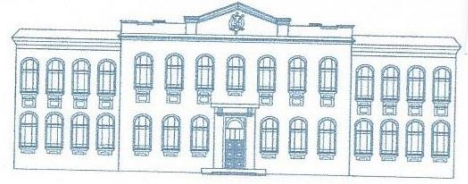

Національний університет
«Острозька академія»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ректора

Національного університету

«Острозька академія»

№ 27 від 29 березня 2024 року

Ректор НаУОА

Ігор ПАСІЧНИК

СХВАЛИЛА

вчена рада

Національного університету

«Острозька академія»

№ 9 від 29 лютого 2024 року

Голова вченої ради НаУОА

Ігор ПАСІЧНИК

**ПРОГРАМА
ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ БАЗОВОГО РІВНЯ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «КЛІНІЧНЕ ДУШПАСТИРСТВО»**

Острог – 2024

Опис циклу спеціалізації за спеціальністю «Клінічне душпастирство»:

В описі циклу спеціалізації визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійної компетентності особи, яка проходить клінічну душпастирську підготовку базового рівня, необхідну для якісного виконання обов'язків щодо здійснення капеланської діяльності в закладах охорони здоров'я та реабілітаційних закладах, що включає втручання з підтримки пацієнтів «духовна опіка», включене до Національного класифікатора НК 026:2021 «Класифікатор медичних інтервенцій», гармонізованого з Австралійським класифікатором медичних інтервенцій (Australian Classification of Health Interventions, АСНІ).

Підготовка за даним циклом спеціалізації здійснюється на етапі післядипломної підготовки в Національному університеті «Острозька академія».

Освітній контингент включає осіб:

- особи, які здобули вищу освіту не нижче ступеня бакалавра за спеціальністю «Богослов'я»;
- студенти старших курсів закладів (факультетів) вищої богословської (духовної) освіти, які здобувають вищу освіту другого (магістерського) рівня за спеціальністю 041 «Богослов'я».

Тривалість та обсяг: 2,5 місяці (13 кредитів ЄКТС – 390 год., які розподілені за вісьмома розділами (змістовими модулями).

Форма навчання: заочна (з елементами дистанційного навчання).

Цикл спеціалізації забезпечує набуття слухачем (студентом) інтегральної, загальних та спеціальних (фахових) компетентностей (знань, вмінь та навичок), необхідних для якісного виконання завдань щодо здійснення капеланської діяльності в закладах охорони здоров'я та реабілітаційних закладах.

Навчальний план програми циклу спеціалізації визначає тривалість навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів. Передбачено традиційні види занять: лекції, семінарські та практичні заняття, самостійна робота. Теоретична підготовка передбачає відвідування лекцій та активну участь у семінарських заняттях. На практичних заняттях слухачі (студенти) поглиблено опановують професійні знання та практичні навички. Практична підготовка за даною освітньою програмою включає практичні заняття та клінічну практику під супервізією у закладах охорони здоров'я та/або реабілітаційних закладах.

З метою виявлення рівня сформованості компетентностей слухачів (студентів) програмою передбачено проведення поточного, проміжного та підсумкового контролю. Під час атестації всі учасники підсумкового контролю повинні дотримуватися Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Острозька академія»¹. У разі дистанційного навчання підсумковий контроль відбудеться в застосунку «Google Meet» з урахуванням вимог Положення про дистанційне навчання в Національному університеті «Острозька академія», затвердженого наказом ректора №71 від 30 червня 2020 року.

---

¹ Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Острозька академія». URL: https://www.oa.edu.ua/publik_information/CODEX.pdf.

Мінімальна та максимальна кількість осіб у групі: 5-10 осіб.

Слухачі (студенти), які успішно склали підсумковий контроль (комплексний екзамен), атестуються на присвоєння кваліфікації **«Капелан в охороні здоров'я»** та отримують **сертифікат капелана в охороні здоров'я**.

Мета та завдання циклу спеціалізації за спеціальністю «Клінічне душпастирство»:

Метою вивчення даного циклу спеціалізації є формування у слухачів (студентів) теоретичних, методологічних засад та важливих умінь і практичних навичок щодо організації та здійснення професійної капеланської діяльності в сфері охорони здоров'я.

Предметом вивчення даного циклу спеціалізації є: зміст, принципи та особливості професійної діяльності капелана в охороні здоров'я.

Основними завданнями вивчення слухачами (студентами) цього циклу спеціалізації є наступні:

1. Вивчити основи теорії душпастирства охорони здоров'я.
2. Засвоїти основи медико-біологічних та клініко-психологічних знань, необхідних для професійної підготовки капелана в охороні здоров'я.
3. Вивчити законодавчі, нормативно-правові та організаційні засади капеланської діяльності в сфері охорони здоров'я.
4. Опанувати принципи, форми та методи організації і здійснення капеланської діяльності в закладах охорони здоров'я та реабілітаційних закладах.
5. Засвоїти принципи конфліктології, професійної етики та деонтології капелана в охороні здоров'я.
6. Розглянути особливості капеланської діяльності у мультидисциплінарному і міжконфесійному (міжрелігійному) середовищах та соціальній сфері.
7. Засвоїти особливості служби військових капеланів в сфері охорони здоров'я.
8. Забезпечити взаємозв'язок теоретичного та практичного навчального матеріалу.
9. Сприяти формуванню професійної ідентичності та становленню професійної компетентності капелана в охороні здоров'я.
10. Розвивати у слухачів (студентів) креативне мислення та бажання вдосконалювати власну професійну компетентність.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності:

- знання і розуміння предметної сфери та розуміння професії;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел з використанням інформаційних та комунікаційних технологій;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації, працювати автономно та в колективі, володіючи навичками міжособистісної взаємодії;
- здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів суспільної діяльності;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

Інтегральні компетентності:

- здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми у професійній капеланській діяльності в сфері охорони здоров'я, що передбачає застосування положень, теорій та методів гуманітарних, богословських, соціально-поведінкових та медичних наук, проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується спонтанністю ситуацій, комплексністю та невизначеністю умов;
- інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; ясно і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та не фахової аудиторії.

Спеціальні (фахові) компетентності:

<i>шифр</i>	<i>зміст компетентностей</i>	<i>відповідність ПРН</i>
ФК01	Здатність організувати та проводити релігійні ритуали і релігійно-просвітницькі заходи, пов'язані із задоволенням духовно-релігійних потреб пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, здійснювати над ними духовну (душпастирську) опіку	ПРН01, ПРН02
ФК02	Здатність надавати духовну допомогу та підтримку особам різного віку, організувати їх соціальну підтримку	ПРН01, ПРН03

ФК03	Здатність проводити духовне (душпастирське) консультування дорослих і дітей	ПРН01, ПРН04
ФК04	Здатність виконувати консультативно-дорадчі та координаційні функції, спрямовані на поліпшення релігійної обстановки й етично-психологічного клімату, налагодження міжрелігійної співпраці, дотримання релігійних та інших прав людини у сфері охорони здоров'я	ПРН01, ПРН05
ФК05	Здатність організовувати та проводити навчально-виховні заходи, спрямовані на духовно-моральний розвиток пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу	ПРН01, ПРН06
ФК06	Здатність планувати свою роботу та аналізувати її результати	ПРН01, ПРН07
ФК07	Вміння вести робочу документацію капелана в охороні здоров'я, в тому числі в електронній формі	ПРН01, ПРН08
ФК08	Здатність виконувати професійні обов'язки в закладі охорони здоров'я, реабілітаційному закладі в мультидисциплінарному та міжконфесійному (міжрелігійному) середовищах	ПРН01, ПРН09
ФК09	Здатність дотримуватися принципів професійної етики і деонтології	ПРН01, ПРН10
ФК10	Здатність постійно вдосконалювати свій професійний рівень, в тому числі шляхом проходження супервізії індивідуально або в групі	ПРН01, ПРН11
ФК11	Здатність дотримуватися правил та норм охорони праці, виробничої санітарії, протипожежної безпеки в закладі охорони здоров'я, реабілітаційному закладі	ПРН01, ПРН12
ФК12	Здатність здійснювати елементарні заходи щодо надання домедичної допомоги постраждалим особам при основних невідкладних станах, в тому числі в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного характеру	ПРН01, ПРН13
ФК13	Здатність здійснювати елементарні заходи щодо загального догляду за пацієнтами (терапевтичного, хірургічного профілю, дитячого та похилого віку), які перебувають у стаціонарі або домашніх умовах	ПРН01, ПРН14

Програмні результати навчання:

<i>шифр</i>	<i>зміст програмних результатів навчання</i>
ПРН01	Мати та застосовувати на практиці теоретичні і прикладні знання щодо капеланської діяльності в сфері охорони здоров'я
ПРН02	Організовувати та проводити релігійні ритуали і релігійно-просвітницькі заходи, пов'язані із задоволенням духовно-релігійних потреб пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу, здійснювати над ними духовну (душпастирську) опіку
ПРН03	Надавати духовну допомогу та підтримку особам різного віку, організовувати їх соціальну підтримку
ПРН04	Проводити духовне (душпастирське) консультування дорослих і дітей
ПРН05	Виконувати консультативно-дорадчі та координаційні функції, спрямовані на поліпшення релігійної обстановки й етично-психологічного клімату, налагодження міжрелігійної співпраці, дотримання релігійних та інших прав людини у сфері охорони здоров'я
ПРН06	Організовувати та проводити навчально-виховні заходи, спрямовані на духовно-моральний розвиток пацієнтів, членів їх сімей та працівників закладу охорони здоров'я, реабілітаційного закладу
ПРН07	Планувати свою роботу та аналізувати її результати
ПРН08	Вести робочу документацію капелана в охороні здоров'я, в тому числі в електронній формі
ПРН09	Виконувати професійні обов'язки в закладі охорони здоров'я, реабілітаційному закладі в мультидисциплінарному та міжконфесійному (міжрелігійному) середовищах
ПРН10	Дотримуватися принципів професійної етики і деонтології
ПРН11	Постійно вдосконалювати свій професійний рівень, в тому числі шляхом проходження супервізії індивідуально або в групі
ПРН12	Дотримуватися правил та норм охорони праці, виробничої санітарії, протипожежної безпеки в закладі охорони здоров'я, реабілітаційному закладі
ПРН13	Здійснювати елементарні заходи щодо надання домедичної допомоги постраждалим особам при основних невідкладних станах, в тому числі в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного характеру
ПРН14	Здійснювати елементарні заходи щодо загального догляду за пацієнтами (терапевтичного, хірургічного профілю, дитячого та похилого віку), які перебувають у стаціонарі або домашніх умовах

**Навчальний план програми циклу спеціалізації за спеціальністю
«Клінічне душпастирство»:**

Код розділу	Назва розділу	Кількість кредитів	Загальний обсяг годин	Кількість годин					
				аудиторних				Самостійна робота	Клінічна практика
				Всього	Лекції	Семинари	Практичні заняття		
2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	Основи теорії душпастирства охорони здоров'я	1,0	30	18	6	4	8	2	10
2	Законодавчі та нормативно-правові засади капеланської діяльності в сфері охорони здоров'я	1,0	30	18	4	4	10	2	10
3	Служба військових капеланів в сфері охорони здоров'я	1,0	30	18	4	4	10	2	10
4	Основи клініко-психологічних знань у професійній діяльності капелана в охороні здоров'я	2,0	60	28	8	8	12	2	30
5	Основи медико-біологічних знань у професійній діяльності капелана в охороні здоров'я	1,5	45	20	6	6	8	1	24
6	Принципи, форми та методи організації і здійснення капеланської діяльності в закладах охорони здоров'я та реабілітаційних закладах	4,5	135	28	6	6	16	3	104
7	Принципи конфліктології, професійної етики та деонтології капелана в охороні здоров'я	1,0	30	18	4	4	10	2	10
8	Особливості капеланської діяльності у мультидисциплінарному і міжконфесійному (міжрелігійному) середовищах та соціальній сфері	1,0	30	18	4	4	10	2	10
	Підсумковий контроль								
	РАЗОМ:	13,0	390	166	42	40	84	16	208

Рекомендована література:

Основна:

1. Андріїшин Людмила, Брацюнь Олександра. Психологічний супровід та духовна опіка паліативного пацієнта. Львів: Друкарські куншти, 2015. 80 с.
2. Біоетика та біобезпека: Підручник / В. М. Запорожан, М. Л. Аряєв. К.: Здоров'я, 2013. 456 с.
3. Васін М. С. Актуальність законодавчого впровадження медичного капеланства в Україні. Соціологія права. 2018. № 3-4 (26-27). С. 18-24.
4. Гігієна та охорона праці медичних працівників: навчальний посібник / За ред.: В. Ф. Москаленко, О. П. Яворовського, Д. О. Ласткова. К.: Медицина, 2009. 176 с.
5. Домедична допомога: навчально-методичний посібник / О. Ф. Козлова. Вид-во «Медицина», 2017. 49 с.
6. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник / Гринзовський А. М., Волянський П. Б., Калашченко С. І. та ін.; за заг. ред. Волянського П. Б. та Гринзовського А. М. К.: ІДУЦЗ, 2018. 216 с.
7. Допомога людині, яка знаходиться у стані шоку, стресу чи травми / В. М. Боднарівська, Т. В. Кульбачка, Е. Б. Ламах, Л. І. Козуб. К.: ФАСТПРИНТ, 2015. 24 с.
8. Душпастирство ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД. Тернопіль: ПП Старух С. Є., 2014. 119 с.
9. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник / Н. М. Касевич; за ред. В.І. Литвиненка. 7-е вид., випр. К.: ВСВ «Медицина», 2017. 424 с.
10. Законодавчі аспекти запровадження душпастирської опіки в сфері охорони здоров'я України / С. Г. Убогов, А. Я. Нагірняк, С. В. Дмитрієв, О. П. Брацюнь. Міжнародний медико-філософський журнал «Інтегративна антропологія». 2016. № 2. С. 33-37.
11. Клінічне душпастирство: poradnik z diagnostyki u psichiatrii dla kapelaniv u zakladaх охорони здоров'я / проф. Фільц О. О., Митрополит Димитрій (Рудюк), о. д-р Сергій Кирилук. Львів. 2020. 24 с.
12. Кризова психологія: Навчальний посібник / За заг. ред. проф. О. В. Тімченка. Харків: НУЦЗУ, 2010. 401 с.
13. Медична психологія. Т.1. Загальна медична психологія. Підручник / за ред. Пилягіної Г. Я. 2020.
14. Надання психологічної допомоги вразливим групам населення під час та після карантину через пандемію COVID-19: Практичний посібник для психологів і фахівців соціальної роботи [Електронне видання] / Циганенко Г. В., Великодна М. С. Київ; Кривий Ріг: Вид. Р. А. Козлов, 2020. 100 с.
15. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник / Н. Пророк, О. Запорожець, Дж. Креймеєр та ін. Том 1. К., 2018. 208 с.
16. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник / Л. Царенко, Т. Вебер, М. Войтович та ін. Том 2. К., 2018. 240 с.
17. Панграцці А. Допоможи мені сказати прощавай. Взаємодопомога в жалобі за померлими та при інших втратах. Львів: УКУ, 2016. 144 с.
18. Панграцці А. Слідами доброго самарянина. Душпастирство у сфері охорони здоров'я. Львів: Друкарські куншти, 2015. 206 с.

19. Перша психологічна допомога: посібник для працівників на місцях. К.: Університетське видавництво «ПУЛЬСАРИ», 2017. 64 с.
20. Перша психологічна допомога: посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України / Л. К. Кадом. К.: Товариство Червоного Хреста України, 2017. 40 с.
21. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.; за ред. З. Г. Кісарчук. К.: Видавництво «Логос», 2015. 207 с.
22. Психологія спілкування. Підручник / Філоненко М. М. К.: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.
23. Релігієзнавство: навчальний посібник / [Наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, С. О. Лихота]. К.: Дух і Літера, 2018. 328 с.
24. Середина темної ночі є початком нового дня. Душпастирство у кризових ситуаціях. Посібник для священників / за заг. ред. Г. В. Циганенко. Львів: Колесо, 2020.
25. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник / Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
26. Томіслав Іванчич. Агіотерапія посттравматичного стресового розладу: 39 причини ПТСР. Львів: Видавництво та друкарня Отців Василіян «Місіонер», 2020. 104 с.
27. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / М. Мюллер; пер. з англ. Д. Бусько; наук. ред. К. Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). Львів: Вид-во УКУ «Свічадо», 2014. 120 с.
28. Яциняк А. Антикризовий біблійний поради́ник. Духовні роздуми для тих, хто опинився в скруті. Львів: Свічадо, 2011. 152 с.

Додаткова:

1. Августин Юзеф. Таїнство сповіді / перекл. Ю. Андрусів, Львів: Свічадо 2017. 192 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога. 2-ге вид. / за ред. Шкурупія Д. А. Вінниця: Нова книга, 2018. 240 с.
3. Медицина невідкладних станів: Швидка і невідкладна медична допомога: Підручник / За ред. І.С. Зозулі. К.: ВСВ «Медицина», 2012. 728 с.
4. Нормальна анатомія людини. 2-ге вид. Навчальний посібник / Л. Р. Матешук-Вацеба. Вінниця: Нова книга, 2019. 432 с.
5. Основні етапи переживання психічної травми / Н. В. Оніщенко. Вісник Національного університету оборони України. 2015. № 3 (46). С. 225-231.
6. Паліативна та хоспісна допомога: підручник / [Вороненко Ю. В., Губський Ю. І., Князевич В. М., та ін.]; за ред.: Ю. В. Вороненка, Ю. І. Губського. Вінниця: Нова Книга, 2017. 392 с.
7. Психологічні ресурси особистості в подоланні складних життєвих ситуацій / І. В. Ващенко, Б. Б. Іваненко. Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. 2018. Випуск 40. С. 33-49.
8. П'яста Р. Душпастирство у сфері охорони здоров'я / Мистецтво бути поруч. Служіння медичного капелана. Львів : Колесо, 2020. С. 7–14.

9. П'яста Р. Екуменічний аспект медичного капеланства. Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2022. Випуск 42, С. 133–139.
10. Розвиток медичного капеланства в Україні: передумови, потреби та перспективи: матеріали всеукраїнської міжконфесійної конференції (28-29 січня 2016 р.). К., 2016. 80 с.
11. Розвиток медичного капеланства у богословській думці та душпастирській практиці УГКЦ. Сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали конференції. Львів: Друкарські куншти, 2015.
12. Тактична медицина для підрозділів спеціального призначення. К.: ПП «МВЦ «Медінформ», 2016. 146 с.
13. Теоретичні і практичні основи процесу сестринського догляду за пацієнтами. Навчальний посібник. Нова книга, 2020. 240 с.
14. Убогов С. Г. Роль християнських цінностей у формуванні особистості працівника охорони здоров'я. Освіта і наука: формування особистості на основі християнських цінностей: Всеукр. круглий стіл (Київ, 22 грудня 2015 р.): тези доп. / відп. ред. Романенко О. А. К.: Міжфракційне депутатське об'єднання «За духовність, моральність та здоров'я України». С. 111-112.
15. Убогов С. Г., Остащук І. Б. Організаційно-правові аспекти запровадження капеланства в сфері охорони здоров'я України. Філософські засади медичної теорії та практики: матеріали VIII Наукового симпозіуму з міжнародною участю, присвяченого 100-річчюзаснування Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (27-28 вересня 2018 р., м. Київ) / Упор. С. В. Пустовіт, Л. Є. Палей. К.: Графіка і дизайн, 2018. С. 75-76.
16. Фізіологія. Короткий курс. 2-ге вид. Навчальний посібник / за ред. Мороза В. М., Йолтухівського М. В. Вінниця: Нова книга, 2019. 400 с.
17. Хартія працівників служби охорони здоров'я. Папська Рада у справах душпастирства служби охорони здоров'я. Львів: Медицина і право, 2010. 111 с.